

Uyghur PTP Guidelines for Reading Skills

Reading skills in this guideline are defined by the level of the individual's ability to read written texts for the purpose of getting gist, specific information, detailed understanding, and implications.

Novice: this level is characterized by an ability to understand short (50-150 words) simple sentences on familiar matters containing highly frequent words and syntax. The common text sources are from menus, brochures, public notices, and regulations.

Novice 1

- The reader can recognize the symbols of Arabic script
- The reader can understand short simple passages.
- Texts usually do not exceed high-frequency structural patterns and vocabulary.
- Descriptions of persons, places, or things typify the texts at this level.

Example Passage I: A sample from an Elementary Textbook

سەنئەتچىمىزدا يەتتە ئوقۇغۇچى بار. مايكىل، ئانا ۋە جون ئامېرىكىلىق. ساندىرا فرانسۇز، ئېمىلدا بىلەن ئېدۋارد گېرمانىيىلىك. ئەلى يەمەنلىك. ئايشەم خانىم بىزنىڭ مۇئەللىمىمىز. ئۇ غۇلجىلىق. سەنئەتچىمىز چوڭ ۋە يورۇق. سەنئەتچىمىزدا بىر ئىشىك، ئۈچ دېرىزە ۋە بىر دوسكا بار. سەنئەتچىمىز يەنە ئۈستەل، گلوبۇس، كومپيۇتېر ۋە تېلېفون بار.

Example Passage II: Uyghur tili oqushluqi, Urumchi, 1988

بىز بۈگۈن كىيىم دۇكىنىغا باردۇق. بۇ دۇكاندىن مەن ئۆزۈمگە بىر جۈپ قىشلىق ئاياغ ۋە كاستۇم-بۇرۇلكا ئالدىم. كىيىملىرىم ئۈچۈن ساتقۇچىغا ۵۰۰ كوي بەرسەم، ئۇ ماڭا ۱۳۰ كوي قايتۇرۇپ بەردى. ئادىل ۱۲۰ كويغا تۆت جۈپ پايپاق، ئىككى شىم، ئۈچ كۆڭلەك ئالدى. نىجات ئۆزىگە ۲۵۰ كويغا پەلتو ئالدى.

Novice 2

- The reader can understand short and simply connected paragraphs and get some main ideas.
- Texts at this level are usually limited to the attached range of syntactic structures and vocabulary.
- The reader can follow a text with a clear internal structure as can be shown in chronological sequenced written materials.
- The reader can locate specific information from a paragraph.

Example Passage I: Advertisement (Singing competition)

17- ماي كۈنى (يەكشەنبە) ياشلار ناخشا مۇسابىقىسى ئۆتكۈزۈلدى. ئىلتىماس قىلغۇچىلارغا ياش ۋە مىللەت چەكلىمىسى قويۇلمايدۇ. دەسلەپكى تاللاش مۇسابىقىسىدا تاللانغانلار رەسمىي مۇسابىقىغا قاتنىشىدۇ. رەسمىي مۇسابىقىدا ئەڭ ياخشى ناخشىچى مەملىكەتلىك مۇسابىقىغا قاتنىشىدۇ. ئۆزۈمنى سىناپ باقاي دېسىڭىز، پۇرسەتنى قولدىن بەرمەڭ! ئىلتىماس قوبۇل قىلىش ئورنىنىڭ ئادرېسى: «چاڭجياڭ» يولى، 250- قورۇ، «شىنجاڭ» مېھمانخانىسىنىڭ يېنىدا. قىزىق لىنىيە تېلېفونى: 0991-8888578

Example Passage II: A short cultural note about being a guest.

ئۇيغۇرلار مېھماننى زور ھۆرمەت بىلەن كۈتىدۇ. ئاۋۋال مېھماننىڭ قولىنى يۇيۇشقا سۇ بېرىدۇ، ئاندىن داستىخان سالىدۇ. مېھماننىڭ ئالدىغا نان، ناۋات، كەمپۈت، پىچىنە- پىرەنىك ۋە چاي قويىدۇ. چاي ئىچكەندىن كېيىن ئۆي ئىگىسى تاماق ئېلىپ كېلىدۇ. ئادەتتە ئۇيغۇرلار مېھمانلارغا ئىككى- ئۈچ خىل تاماق پىشۇرىدۇ. مېھمان دائىم تۈردە ئولتۇرىدۇ. ساھىبخان مېھمانغا خىزمەت قىلىدۇ. تاماقتىن كېيىن ئۇيغۇرلار دۇئا قىلىدۇ.

Intermediate: this level is characterized by the reader's ability to understand factual information and main ideas from a relatively short passage (150-250 words) that consists of several paragraphs. The texts at this level could be found from the following materials: advertising materials, business and personal letters, abstract, newspaper, and magazines.

Intermediate 1

- The reader can understand and identify main ideas from a text consisting of several short paragraphs.
- Range of syntactic structures and vocabulary comprising texts is still limited.
- Lexical guessing for the unknown words based on the surrounding context is possible.

Example Passage I: Description of the Dongkowruk bazaar

دۆڭكۆۋرۈك بازىرى ئۈرۈمچىدىكى ئەڭ قەدىمىي ۋە مەشھۇر بازارلىرىنىڭ بىرى. بۇ بازار ئۈرۈمچىنىڭ جەنۇبىگە جايلاشقان. بۇ بازارغا ھەر كۈنى ئاز دېگەندە 30 مىڭ ئادەم كېلىدۇ. بۇ بازاردىكى دۇكان ۋە ماگىزىنلاردا ئۇيغۇرچە ماللار بەك كۆپ. بۇ يەردىن سىز دوپپا، ياغلىق، پىچاق، ئەتلەس ۋە باشقا قول ھۈنەر بۇيۇملىرىنى ئالالايسىز. دۆڭكۆۋرۈكتە ئۇيغۇر رېستوران ۋە ئاشخانىلارمۇ بەك كۆپ. بۇ يەردە "ئاق يول" لەڭمەنخانىسى ئەڭ داڭلىق. بۇ ئاشخانىدا ئون بەش خىلغا يېقىن لەڭمەن بار.

Example Passage II: Uyghur food Polo and its recipe

پولو - ئۇيغۇرلارنىڭ ئەنئەنىۋى تاماقلرىدىن بىرى. ئۇيغۇرلار پولۇنى ئەزىز مېھمانلار ئۈچۈن قىلىدۇ. شۇنداقلا توي، بايرام، ئولتۇرۇشلاردىمۇ شۇ تاماقنى تەييارلايدۇ. پولۇ ئېتىش ئۈچۈن سىزگە قوي ياكى كالا گۆشى، ياغ، پىياز، سەۋزە، گۈرۈچ، زىرە، تۇز كېرەك بولىدۇ. پولۇنى ئۇيغۇرلار قازاندا پىشۇرىدۇ. ئالدى بىلەن قازانغا ياغ قۇيۇلىدۇ. ياغ ئوبدان قىزىغاندىن كېيىن، پارچىلانغان گۆش بىلەن توغرىغان پىياز سېلىنىپ قورىلىدۇ. ئاندىن قازانغا تۇز سېلىنىدۇ. سەۋزە قەلەمچە قىلىپ توغرىلىدۇ ۋە بىللە قورىلىدۇ. سەۋزە قورۇلغاندىن كېيىن قازانغا سۇ قۇيۇلىدۇ ۋە زىرە سېلىنىدۇ. سۇ ئوبدان قايىنغاندىن كېيىن قازاندىن گۆش ئېلىنىدۇ ۋە يۇيۇلغان گۈرۈچ سېلىنىدۇ. سۇ قايىناپ تۈگىگەندىن كېيىن، گۈرۈچنى بىر يەرگە دۈگىلەپ چوكا بىلەن تېشىپ ئۈستىگە گۆشنى بېسىپ قازاننىڭ ئاغزىنى ياپىدۇ. يېرىم سائەتتىن كېيىن پولۇ تەييار بولىدۇ.

Intermediate 2

- The reader can understand longer paragraphs and identify main ideas from a text consisting of complex sentences, for example, those containing subordinated clauses.
- The reader can make appropriate inferences about the text.
- Range of syntactic structures and vocabulary comprising texts is larger. However, the reader often fails to distinguish subtle differences among synonyms.
- Misinterpretations with structurally complicated (i.e., containing subordinated clauses) texts still occur, and deliberate rereading is necessary for complete understanding.

Example Passage I: Advertisement (Money loan)

پۇلغا جىددىي ئېھتىياجلىق بولسىڭىز، "رۇنشاڭ" نى ئىزدەڭ!
 ئەگەر سىز تىجارەت قىلماقچى بولسىڭىز، ياكى پۇلغا جىددىي ئېھتىياجىڭىز چۈشسە، ۋە سىزدە ئۆي-
 مۈلۈك كىنىشكىسى ياكى بانكىغا مۇددەتكە بۆلۈپ قەرز تۆلەيدىغان ئۆيىڭىز بولسا، ياكى دۆلەت
 مەمۇرى بولسىڭىز، شۇ كۈندىلا پۇلنى قوللىنىشقا ئالالايسىز. بانكىدىن قەرز ئالسىڭىز، ئۆسۈمى تۆۋەن،
 ئۈچ يىلدىن بەش يىلغىچە ئاستا- ئاستا قايتۇرسىڭىز بولىدۇ. 15 كۈنلۈك خىزمەت ۋاقتىدىلا پۇلنى
 قوللىنىشقا ئالالايسىز!
 سىز ئۆي سېتىۋېلىپ مۈلۈك ئىگىسىنىڭ ئىسمىنى يەڭگۈشلىمەكچى بولسىڭىز، بىز سىزگە ۋاكالىتەن
 بېجىرىپ بېرىمىز. بېجىرىش ھەققى تۆۋەن، ئىش بېجىرىش سۈرئىتىمىز تېز!
 ئالاقىلىشىش تېلېفونى: 15099355548 13609922254

Example Passage II: Description of the Urumchi, the capital of Xinjiang

ئۈرۈمچى شىنجاڭ ئۇيغۇر ئاپتونوم رايونىنىڭ پايتەختى. ئۇ تىيانشاننىڭ شىمالىي ئېتىكىگە،
 جۇڭغارىيە ئويمانلىقىنىڭ جەنۇبىي چېتىگە جايلاشقان. ئۇ شىنجاڭ ئۇيغۇر ئاپتونوم رايونىنىڭ
 سىياسىي، ئىقتىسادىي، مەدەنىيەت، پەن- تېخنىكا مەركىزى. ئۈرۈمچىنىڭ كۆلىمى 11 مىڭ 440
 كۋادرات كىلومېتىر، بۇنىڭ ئىچىدە شەھەر رايونىنىڭ كۆلىمى 49 كۋادرات كىلومېتىر.
 ئۈرۈمچى شەھەر ئەتراپى رايونى بىلەن شەھەر رايونىنى ئۆز ئىچىگە ئالىدۇ. شەھەر ئەتراپى رايونى
 ئۈرۈمچى ناھىيىسى، دۆلەت ئىگىلىكىدىكى ئالتە دېھقانچىلىق، چارۋىچىلىق مەيدانىنى ئۆز ئىچىگە
 ئالىدۇ. شەھەر رايونى يەتتە مەمۇرىي رايونغا بۆلۈنگەن.
 ئۈرۈمچىدە ھازىر مېتالچىلىق، كۆمۈر، ئېلېكتر، ماشىناسازلىق، نېفىت - خىمىيە سانائىتى،
 كۈندىلىك ئىستېمال بۇيۇملىرى، قۇرۇلۇش ماتېرىياللىرى، توقۇمىچىلىق، تېرە - خۇرۇم، قەغەزچىلىك
 قاتارلىق سانائەت سىستېمىلىرى بار.
 ئۈرۈمچى شىنجاڭنىڭ قاتناش تۈگىنى. ئۈرۈمچىنى ھەرقايسى ۋىلايەت، شەھەر، ناھىيە ۋە
 دېھقانچىلىق - چارۋىچىلىق مەيدانلىرى بىلەن تۇتاشتۇرىدىغان تاشيوللار بار. شۇنداقلا ئۈرۈمچىنى
 بېيجىڭ، شاڭخەي، چۇڭچىڭ قاتارلىق چوڭ شەھەرلەر بىلەن تۇتاشتۇرىدىغان لەنجۇ - شىنجاڭ
 تۆمۈر يولى بار. ئۇنىڭدىن باشقا ئۈرۈمچىنى ئىچكى ئۆلكىلەر ۋە چەت ئەللەر بىلەن تۇتاشتۇرىدىغان
 ھاۋا قاتناش يوللىرىمۇ بار.

Advanced: this level is characterized by the reader's ability to understand explicit and implicit meanings of a wide range of long (250 words above) and complex texts consisting of several paragraphs.

Advanced 1

- The reader can identify the hierarchical level of information (i.e., the main points and relevant supporting details) from multi-paragraph prose presented with a clear underlying structure.
- Insufficient target-language cultural knowledge or limited vocabulary may still interfere with complete understanding of a text.
- The reader can make appropriate inferences about texts dealing with various topics.
- The reader can make appropriate inferences regarding the given text.

Example Passage I: News (Building of new basketball courts in Xinjiang)

شىنجاڭ ئۇيغۇر ئاپتونوم رايونى 32 مىليون 100 مىڭ يۈەن مەبلەغ سېلىپ، جەنۇبىي ۋە شىمالىي شىنجاڭدىكى 540 مەمۇرىي كەنتكە يېڭىدىن ۋاسكىتبول مەيدانلىرىنى ياساپ بېرىدۇ. شىنجاڭ ئۇيغۇر ئاپتونوم رايونلۇق تەنتەربىيە ئىدارىسى مەسئۇلىنىڭ تونۇشتۇرۇشىچە، شىنجاڭ ئۇيغۇر ئاپتونوم رايونى يېزا-قىشلاقتىكى ئاممىنىڭ كۈنسىرى ئېشىۋاتقان تەنتەربىيە پائالىيىتى ئېھتىياجىنى قاندۇرۇش ئۈچۈن، 2006-يىلدىن باشلاپ "دېھقان، چارۋىچىلارنى چېنىقتۇرۇش قۇرۇلۇشى"نى يولغا قويغان بولۇپ، بۇ قۇرۇلۇشنىڭ تەلپىگە ئاساسەن، 2010-يىلغىچە بۇ ئاپتونوم رايوندىكى 8000 دىن ئوشۇق مەمۇرىي كەنتنىڭ بەشتىن بىرىگە بىردىن ۋاسكىتبول مەيدانى ياسىلىدىكەن. بۇنىڭدىن ئۈچ مىليون 200 مىڭ دېھقان، چارۋىچى مەنپەئەتلىنىدىكەن ھەمدە بۇنداق ئاممىۋى تەنتەربىيە جاھازىلىرى يىلىسىرى كۆپەيتىلىپ، ئاخىرى ھەممە دېھقانچىلىق، چارۋىچىلىق رايونلىرىدا تەنتەربىيە مۇلازىمەت سىستېمىسى بارلىققا كەلتۈرىلىدىكەن. 2006-يىلدىن بۇ يىلنىڭ بېشىغىچە، 530 مەمۇرىي كەنتتە "دېھقان، چارۋىچىلارنى چېنىقتۇرۇش قۇرۇلۇشى" قىلىنىپ بولغان، ئەمدى 540 كەنتكە ۋاسكىتبول مەيدانلىرىنى ياساش ئۈچۈن 32 مىليون 100 مىڭ يۈەن مەبلەغ سېلىندۇ.

Example Passage II: Cultural note about Ramadan

ئۇيغۇرلار ئارىسىغا ئىسلام دىنى تارقالغاندىن كېيىن، بۇ دىنغا مۇناسىۋەتلىك بىر نەچچە بايراملار بارلىققا كەلدى. روزا ھېيتى شۇلارنىڭ بىرىدۇر. بۇ بايرامنىڭ دىنىي تۈسى ئاستا-ئاستا ئاجىزلاپ، بۈگۈنكى كۈنگە كەلگەندە ئەنئەنىۋى مىللىي بايرامغا ئايلىنىپ كەتتى. مۇسۇلمانلار ھەر يىلى رامزان ئېيىدا ئوتتۇز كۈن روزا تۇتىدۇ. ئۇنىڭدىن كېيىن رامزان بايرىمى ئۆتكۈزۈلىدۇ. روزا تۇتقان كۈنلەردە روزا تۇتقۇچى تاڭ سەھەردە تاماق يەيدۇ. بۇ تاماق "زولۇق" دەپ ئاتىلىدۇ. كەچتە نامازشام ۋاقتىدا "ئىپتار" قىلىنىدۇ. بۇ "ئېغىز ئېچىش" دەپ ئاتىلىدۇ. روزا تۇتقۇچى "زولۇق"تىن "ئىپتار"غا قەدەر بولغان ئارىلىقتا ھېچ نەرسە يېمەيدۇ، ئىچمەيدۇ. ھەتتا تاماكا چېكىدىغانلار تاماكمۇ چەكمەيدۇ. بۇنىڭغا رىئايە قىلمىغاندا روزا بۇزۇلىدۇ، ھەم "كۇناھ" بولىدۇ دەيدۇ. "زولۇق" تا قۇۋۋەتلىك تاماقلار يېيىلىدۇ. "ئىپتار"دا بولسا سۇيۇق-سەلەڭ نەرسىلەر يېيىلىدۇ. ئوتتۇز كۈن روزا تۇتۇلغاندىن كېيىن ئۈچ كۈن بايرام قىلىنىدۇ. بايرامنىڭ بىرىنچى كۈنى ئەرلەر جامگە يىغىلىپ ھېيت نامىزىنى ئوقۇيدۇ. نامازدىن يانغاندىن كېيىن، قەبرىستانغا بېرىپ قەبرە يوقلايدۇ. قەبرىستاندىن قايتىپ، كىچىكلەر ئالدى بىلەن ئاتا-ئانىسىنى يوقلايدۇ. ئاندىن ئۇلارنىڭ بايرىمىنى تەبرىكلەيدۇ. شۇنىڭ بىلەن ئۆزئارا ھېيتلىشىش باشلىنىپ كېتىدۇ.

Advanced 2

- The reader can comprehend discourse organization from a text consisting of multiple paragraphs, which are longer and more complex than advanced 1-level texts.
- The reader can detect the author's attitude or values in the main topics addressed in the text.
- The reader begins to comprehend the aesthetic use of target language and its literary styles, and can appreciate some fictions.

Example Passage I: Article Review

ئامېرىكىدا نەشرىدىن چىقىدىغان ۋە خەلقئارادىكى داڭلىق ژۇرناللاردىن بىرى بولغان "دۆلەت جۇغراپىيىسى ژۇرنىلى" نىڭ دېكابىر سانىدا ئۇيغۇرلارغا دائىر بىر ماقالە ئېلان قىلىندى. "باشقا بىر تىبەت" ماۋزۇ قويۇلغان بۇ ماقالىدە ئۇيغۇرلارنىڭ كىملىكى ۋە ھازىرقى ۋەزىيىتى ھەققىدە تەپسىلىي مەلۇماتلار بېرىلگەن. ئاپتور ماقالىسىدە ئۆزىنىڭ ئۈرۈمچى ۋە قەسى مەزگىلىدە مەسچىتكە قىلىچ كۆتۈرۈپ كىرگەن ۋە كېيىن خىتاي ساقچىلىرى تەرىپىدىن ئېتىپ ئۆلتۈرۈلگەن ئۈچ ئۇيغۇر ھەققىدە مەلۇمات بېرىپ، ئۆزىنىڭ نەق مەيداندا بارلىقىنى، ئۇ ئۈچ كىشىنىڭ ئۆزىنىڭ يېنىدىن يۈگۈرۈپ ئۆتۈپ كەتكەنلىكىنىمۇ ماقالىدە تەسۋىرلەپ ئۆتىدۇ.

ئۇيغۇر رايونىنىڭ تارىخى ھەققىدەمۇ قىسقىچە مەلۇمات بېرىلگەن بولۇپ، تارىختا ئۇيغۇر رايونىنىڭ ئاسىيا ۋە ياۋرۇپا مەدەنىيىتىنىڭ ئۇچرىشىش نۇقتىسى بولغانلىقى، شامانزىم، بۇددىزم، ئىسلام مەدەنىيەتلىرىنىڭ ھەر بىرىنىڭ ئىزنالىرىنى ھازىرقى ئۇيغۇر مەدەنىيىتىدە كۆرۈشكە بولىدىغانلىقى بايان قىلىنغان. ماقالىدە يەنە ئۇيغۇرلارنىڭ چىراي شەكىللىرىنىڭ بۇنىڭ بىر دەلىلى ئىكەنلىكىنى ئېيتىپ، ئۇيغۇرلاردا بۇغداي ئۆڭ، بادام كۆزلۈكلەرنىمۇ، ئاق يۈزلۈك ۋە سوزۇنچاق كۆزلۈكلەرنىمۇ، ھەتتا كۆك كۆزلۈك، سېرىق چاچلىق كىشىلەرنىمۇ ئۇچراتقىلى بولىدۇ دەپ بايان قىلىدۇ.

ئاپتور مەنتىيە تىگ خوتەن ھەققىدەمۇ قىسقىچە مەلۇمات بېرىپ ئۆتكەندىن كېيىن مۇنداق داۋام قىلىدۇ:

- مەن خوتەندە داۋۇت ئىسىملىك بىر مۇزىكانت بىلەن تونۇشۇپ قالدىم. ئۇ بىر قانچە كىشىگە مۇزىكا دەرسى بېرىدىكەن. ئۇ ماڭا تەمبۇر بىلەن ۵۰۰ يىللىق تارىخقا ئىگە بولغان ۋە ئورۇنلاش خېلى قېيىن بولغان مۇزىكىدىن بىرنى چېلىپ بەردى.

ئۇيغۇر مەدەنىيىتىگە دائىر مانا مۇشۇنداق پارچە - پارچە ئامىللار شۇنداق بىر نۇقتىنى ئالاھىدە يورۇتۇپ بېرىدۇكى، ياۋرو - ئاسىيادا ئەسىرلەردىن بېرى ياشاپ كېلىۋاتقان بۇ ئۇيغۇرلار ناھايىتىمۇ مول مەدەنىيەتكە ئىگە ۋە ئۇلار ئۆزلىرىنىڭ ھازىرقى ھالىغا ئەسلا رازى ئەمەس.

Example Passage II: Uyghur musician Amannisaxan

ئاماننسا خېنىم مىلادى ۱۵۳۳- يىلى يەركەننىڭ بەشكەنت يېزىسىدا دۇنياغا كەلگەن. ئۇنىڭ دادىسى مەخمۇت ئاكا ئوقۇمۇشلۇق ئادەم بولۇپ، ئاماننسانى ئۆزى ئوقۇتۇپ تەربىيىلىدى. ئاماننسا خېنىم كىچىكىدىنلا بەك ئەقىللىق قىز ئىدى. ئۇ سازغا ھەۋەس قىلاتتى ھەم شائىرەلىكتە ئىزدىنەتتى. ئاماننساخان مەشھۇر مۆتەپپەككۈر ئالىم ۋە مۇزىكا شۇناسلارنىڭ ئەسەرلىرىنى، مۇزىكىلىرىنى ئۆگىنەتتى ھەم ئۆزى شېئىر يېزىپ ئاھاڭ ئىشلەپ چالاتتى. بىر كۈنى سەئىدىيە سۇلتانلىقىنىڭ پادىشاھى ئابدۇرېشىتخان، پۇقراچە كىيىنىپ ئۆز ھاكىمىيىتىنىڭ سىياسەتلىرىنىڭ نەتىجىسىنى ۋە پۇقرالارنىڭ پىكىر- باھالىرىنى بىلىش مەقسىتىدە شەھەر ۋە يېزىلارنى ئارىلاپ يۈرۈپ، بىر خارابە ئۆي ئالدىدا توختايدۇ. بۇ مەخمۇت ئاكانىڭ كەپسى بولىدۇ. ئابدۇرېشىتخان مەخمۇت ئاكا بىلەن پاراڭلىشىپ ئولتۇرۇپ تامغا يۆلەكلىك ساتارغا كۆزى چۈشىدۇ ۋە مەخمۇت ئاكانىڭ ساتار چېلىپ بېرىشىنى سورايدۇ. مەخمۇت ئاكا ساتارنى قىزىنىڭ ئۆزىدىن ياخشى چالالايدىغانلىقىنى ئېيتىپ، بۇلۇڭدا تارتىنىپ ئولتۇرغان، ئەمدىلا بالاغەتكە يەتكەن قىزىنى كۆرسىتىدۇ. مېھمانلارنىڭ ۋە دادىسىنىڭ ئىلتىپاتىنى رەت قىلىش ئەخلاقسىزلىق دەپ قارىغان ئاماننسا، دەرھال قولغا ساتارنى ئېلىپ ئۆزى نەزمە تۈزۈپ پەنجىگاھ مۇقامىنى ماھىرلىق بىلەن چېلىپ، ئابدۇرېشىتخاننى ھەيران قالدۇرىدۇ. ئابدۇرېشىتخان ئاماننسا خېنىمغا ئاشق بولۇپ قالىدۇ. ئۇ ئوردىسىغا قايتىپ، مەخمۇت ئوتۇنچىنىڭ ئۆيىگە ئەلچى ئەۋەتىپ، ئۇلار رازى بولغاندىن كېيىن، شاھانە توي مەرىكە قىلىپ، ئاماننسا خېنىمنى ئۆز نىكاھىغا ئالىدۇ. ئابدۇرېشىتخان مەدەنىيەت سۆيەر، مۇزىكىغا خۇشتار، ئوقۇمۇشلۇق، مەرىپەتپەرۋەر كىشى بولۇپ، ئاماننسا خېنىمنىڭ مۇزىكا ئىلمى بىلەن شۇغۇللىنىش ئىشىغا زور ئىمكانىيەت يارىتىپ بەرگەنلىكى ئۈچۈن، ئاماننسا خېنىم ئابدۇرېشىتخان بىلەن يىگىرمە يىل بىرگە ئۆتۈش جەريانىدا پۈتۈن ھاياتىنى مۇزىكا مۇقاملىرىنى تەتقىق قىلىش، رەتكە سېلىش، ئىجاد قىلىش، سىستېمىلاشتۇرۇش، مۇزىكا تالىپلىرىنى يېتىشتۈرۈشتەك ئۇلۇغۋار ئىشلارغا بېغىشلىدى ۋە " ۱۲ مۇقام " قامۇسىنى يېزىپ جاھان مۇزىكا مەدەنىيىتىگە ئۆچمەس تۆھپە قىلىپ قوشتى.